

МІЖНАРОДНЕ ПАРТНЕРСТВО ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ КРЕАТИВНОГО СЕКТОРУ

Палій О. І., студентка четвертого курсу, ФММ
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

Петренко К. В., канд. економ. наук, доцент
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
petrenko.katarina@gmail.com

Багаторічна російсько-українська війна, зокрема її повномасштабна фаза з 2022 року, суттєво трансформувала підходи до міжнародного співробітництва. Для України, яка активно інтегрується у європейський економічний та культурний простір, особливої ваги набуває креативна економіка як драйвер м'якої сили, експорту і формування позитивного іміджу країни. Згідно з аналітичним звітом UNCTAD Creative Economy Outlook 2022, обсяг глобального ринку креативних товарів та послуг сягнув 2,2 трлн доларів США, а експорт креативної продукції за останні 20 років зріс утричі [1]. У цьому контексті міжнародне партнерство виступає ключовим ресурсом інтеграції українського креативного сектору до світових економічних процесів.

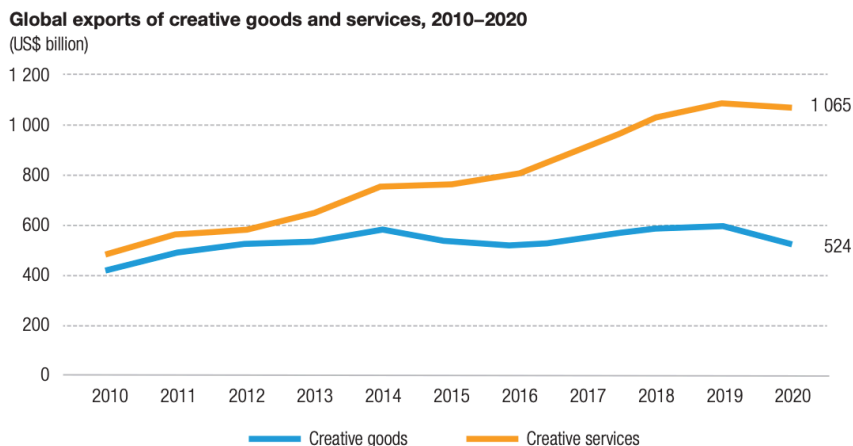

Рис. 1, Експорт креативної продукції за останні 20 років [1]

Однією з ключових умов посилення міжнародної конкурентоспроможності українського креативного сектору є активна участь у багаторівневих форматах партнерської взаємодії. На сьогодні найбільш поширеними механізмами міжнародної співпраці в цій сфері є грантові програми, інституційні проекти, мережі обміну та резиденцій, а також освітні платформи.

Грантові програми, такі як Creative Europe, EU4Culture та House of Europe, відкривають можливості для реалізації масштабних культурних ініціатив, спрямованих на міжнародну співпрацю, мобільність фахівців і розширення ринків збуту. Наприклад, лише у 2023 році, за офіційними даними European Education and Culture Executive Agency, українські організації отримали понад 7 млн євро фінансування в межах програми Creative Europe [2], що є безпрецедентним показником активності українського креативного сектору на європейській арені. Окрім грантових програм, важливу роль у розвитку креативного середовища відіграють інституційні проекти, які реалізуються під егідою таких міжнародних гравців, як Goethe-Institut, Institut Français та British Council. Завдяки цим ініціативам українські митці отримують доступ до програм підтримки, культурних обмінів та освітніх можливостей, що сприяє їх професійному розвитку та міжнародному визнанню.

Не менш важливими є мережі обміну та резиденцій, серед яких можна виокремити Trans Europe Halles, Tandem Ukraine та CEC ArtsLink. Ці платформи створюють середовище для міжкультурного діалогу, тимчасового проживання й творчої роботи за кордоном, що дозволяє українським фахівцям залучати нові ідеї, технології й підходи до роботи у сфері культури. Варто також згадати освітні програми, що реалізуються через платформу EUNIC та ініціативу Culture Bridges, які забезпечують стажування, професійне навчання та розвиток міжуніверситетських зв'язків. Участь у подібних програмах підвищує кваліфікацію спеціалістів, особливо у сфері культурного менеджменту, що залишається критично важливим напрямом для української креативної економіки.

Практичні результати міжнародної співпраці яскраво демонструють окремі кейси. Так, бренд Gunia Project, який поєднує сучасний дизайн із традиційним українським ремеслом, завдяки участі у низці європейських виставок (зокрема в Мілані, Парижі та Копенгагені), а також підтримці з боку Ukrainian Fashion Week і Ukrainian Institute, зміг значно розширити ринки збуту і отримати увагу з боку міжнародної преси, зокрема Vogue Italia [6]. Іншим прикладом є діяльність Довженко-Центру, який у партнерстві з польською студією Fixafilm реалізував проєкт цифрової реставрації фільму «Земля» Олександра Довженка. Відновлений фільм було представлено на міжнародному фестивалі Il Cinema Ritrovato у Болоньї, що підтверджує можливість культурної спадщини України бути впізнаваною у світовому контексті [5].

У 2023 році значний внесок у розвиток партнерських ініціатив зробила програма Culture Helps, яку реалізували Goethe-Institut та House of Europe. У межах програми було підтримано 57 культурних проєктів, спрямованих на інтеграцію внутрішньо переміщених осіб через культуру, із загальним бюджетом у 1,4 млн євро [3]. Окремо варто відзначити діяльність Docudays UA, який у партнерстві з International Documentary Film Festival Amsterdam (IDFA) організував серію спільних освітніх та індустріальних заходів, що дозволили українським документалістам адаптувати свій контент до вимог міжнародного кіноринку [7].

Згідно зі звітом USAID Competitive Economy Program, понад 62% українських креативних компаній, які брали участь у міжнародних партнерствах у 2022–2023 роках, змогли зберегти або навіть розширити свою діяльність попри складні воєнні умови. Участь у таких ініціативах сприяла вдосконаленню управлінських стратегій, виходу на нові ринки, а також залученню інвестицій [4]. Втім, попри безперечні досягнення, галузь стикається з рядом викликів. Серед них — фінансова нерівність, оскільки малі креативні бізнеси часто не мають змоги забезпечити співфінансування у межах міжнародних грантів. Кадровий дефіцит також залишається проблемою: нестача кваліфікованих культурних менеджерів зі знанням англійської мови, міжнародного права та фінансів суттєво ускладнює міжнародну комунікацію. Важливим бар'єром є й цифровий розрив, що виявляється в недостатній кількості платформ, адаптованих до глобального контент-дистрибуційного середовища, а також у слабкій технічній оснащеності деяких гравців ринку. До цього додається інституційна слабкість, тобто відсутність структурованої політики підтримки міжнародної активності з боку держави, нестача системної взаємодії між урядовими органами, галузевими асоціаціями та самими креативними підприємцями.

Усі ці фактори вимагають комплексної державної та міжсекторальної відповіді, заснованої на даних, співпраці з міжнародними організаціями та впровадженні успішних моделей, апробованих в інших країнах.

Література:

1. UNCTAD. Creative Economy Outlook 2022. <https://unctad.org/publication/creative-economy-outlook-2022>
2. EACEA. Creative Europe project statistics, 2023. <https://eacea.ec.europa.eu>
3. House of Europe. Culture Helps Programme Report 2023. <https://houseofeurope.org.ua>
4. USAID Competitive Economy Program. Sectoral Analysis Report: Creative Industries in Ukraine, 2023. <https://cepukraine.org>
5. Dovzhenko Centre. International Cooperation Projects, 2023. <https://dovzhenkocentre.org>
6. Vogue Italia. Ukrainian Designers to Watch in 2023. <https://www.vogue.it>
7. IDFA & Docudays UA. Annual Partnership Report 2023. <https://docudays.ua>